

משרד החינוך
מינהל החינוך הדתי
הפיקוח על היסטוריה ואזרחות בחמ"ד

בס"ד

מסמך הלימה היסטוריה חמ"ד – 30%

מעודכן – תשפ"א

שאלון 029-282

במסמך זה שני חלקים:

1. פירוט נושאי הלימוד לשאלון 029-282 בהיסטוריה חמ"ד.
2. מבנה הבחינה בשאלון 029-282.

1. פירוט נושאי הלימוד:

1. משברי המודרנה: מלחמת העולם הראשונה ומשטרים טוטליטריים, קומוניזם או פשיזם.
2. עלייה, קליטה והתיישבות במדינת ישראל – דילמות.

1. משברי המודרנה

<p>המלחמה – ביטוי להישגי המודרנה והנאורות או פגיעה בהם?</p> <p>1. גורמי המלחמה: - עליית רעיונות אנטי-ליברליים וראיית צד חיובי באלימות ובכוח - משבר המדינות הרב-לאומיות - האימפריאליזם – העימות בין האוכלוסיות שארצן כבושה לבין המדינות הלאומיות והמעצמות האירופאיות</p> <p>2. נוראות המלחמה: מלחמה טוטלית – הרג המוני וטיהור אתני.</p>	<p>מלחמת העולם הראשונה</p>
<p>2. תוצאות המלחמה ומשבר האמונה ברעיונות הקדמה ובהשלכותיה: (בחירה בסעיף אחד מתוך שלושת הסעיפים שלהלן):</p> <p>- הפסימיות החברתית: אבטלה, חילון ומשברי אמונה - ראשית הדה-קולוניזציה (הענקת מנדטים ולא סיפוח) - עליית הדמוקרטיה החדשות ושברן (גרמניה ופולין).</p>	

<p>כיצד צמחו משטרים טוטליטריים מתוך אידיאולוגיות שהבטיחו מרפא לחולי המודרניות</p> <p>1. הכרת מאפייני משטרים טוטליטריים</p> <ul style="list-style-type: none"> • אידיאולוגיה רשמית מחייבת • מפלגת המונים אחת ובראשה מנהיג אחד והוצאת מפלגות אחרות אל מחוץ לחוק • הנהגת משטר טרור (פיזי ופסיכולוגי) • תוך הפעלת משטרה חשאית • מונופול על התקשורת: פיקוח מטעם המפלגה או הממשלה על העיתונות, הרדיו והקולנוע. • מונופול על השימוש בכוח – שליטה מוחלטת של המדינה על השימוש • בנשק ועל השימוש בכוח צבאי לדיכוי האזרחים • פיקוח מרכזי על הכלכלה. 	<p>המשטרים הטוטליטריים. קומוניזם או פשיזם.</p>
<p>יש לבחור באחד מבין שני המשטרים קומוניזם או פשיזם:</p> <p>קומוניזם –</p> <p>האידיאולוגיה הקומוניסטית – חידושו של לנין (מלחמת המעמדות ודיקטטור הפרולטריון);</p> <p>– התבססות הטוטליטריות בימי סטלין – המדינה ככלי ליישום האידיאולוגיה</p> <p>– יחס המשטר הקומוניסטי למיעוטים תרבותיים ודתיים</p> <p>– דיכוי בשם החופש – כל אחד עלול להיות אויב</p> <ul style="list-style-type: none"> • הדוגמה היהודית: <p>היבסקציה – הכחדת תרבות היידיש, אנטי-יהדות ואנטי-ציונות.</p> <p>פשיזם –</p> <p>– האידיאולוגיה הפשיסטית – מרכזיות המדינה והאומה – "המדינה מעל לכול".</p> <p>– פשיזם כתופעה אירופית</p> <p>– משטרים פשיסטיים איטליה כדוגמה ראשונה.</p> <p>– הקמת מפלגות פשיסטיות כגון: בלגיה, רומניה, הונגריה בולגריה</p> <p>– אנטישמיות כמרכיב נפוץ אף כי לא הכרחי.</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • דילמות במדיניות העלייה והקליטה: - בין "עלייה חופשית, ל"עלייה מסוּגת" וביניהן לבין "עליות חירום". - מגבלות תשתית הקליטה: המצב הכלכלי ומדיניות הצנע - גודל אוכלוסיית העולים ביחס למספר אנשי היישוב - דרכי יישוב העולים והעסקתם: מחנות העולים, המעברות, 	<p>עלייה, קליטה והתיישבות במדינת ישראל</p>

- "מדיניות כור ההיתוך" וסוגיית החינוך במחנות העולים ובמעברות,

• דילמות בעיצוב מדיניות ההתיישבות

- עיצוב וייצוב גבולות המדינה הוויכוח סביב קו ירוק או קו סגול

- פיזור אוכלוסין

- הפרחת השממה

- ביטחון.

2. מבנה הבחינה:

בבחינה יהיו 2 פרקים.

הפרק הראשון בנושא 'משברי המודרנה' והפרק השני בנושא 'עלייה, קליטה והתיישבות במדינת ישראל'.

בכל פרק – 3 שאלות.

על התלמיד לענות על 2 שאלות בכל פרק. סך הכול – 4 שאלות.

לכל שאלה 25 נקודות.

בכל פרק תהיה שאלת טקסט חזותי (אין חובה לענות עליה).